

Datum: 2018-01-25
Handläggare: Martin Frank Cederbom
Direktr:
Diariennr: 2017.107 SBN

Samhällsbyggnadsnämnden

Östad 17:1 m.fl., strandskyddsdispens för åtgärder i samband med renovering av rörbro

(2017-0033)

Ärendebeskrivning

Ansökan avser strandskyddsdispens för markåtgärder i samband med renovering av befintlig rörbro under väg 190 över Valån. Åtgärden innefattar även en modifiering av vattendraget nedströms bron. Åtgärden är anmälningspliktig för vattenverksamhet. Trafikverket har därför anmält åtgärden till länsstyrelsen.

Den för åtgärden aktuella platsen ligger inom riksintresse för naturvård enligt Miljöbalken (Anten - Mjörn), samt inom riksintresse för friluftslivet (Risveden-området).

En naturvärdesinventering har gjorts av Naturcentrum AB av landmiljöerna runt Valåns nedre lopp, från mynningen och några hundra meter uppströms.

Inventeringen syftar att ta fram underlag inför arbetet med den vägbro (väg 190) som korsar Valån. Inventeringen genomfördes under en dag i augusti 2016.

I inventeringen avgränsades och naturvärdesbedömdes fem naturvärdesobjekt.

Samtliga naturvärdesobjekt är olika typer av lövskogar utmed Valån. Fyra av objekten har påtagliga naturvärden (klass 3) och ett objekt har vissa naturvärden (klass 4).

Inga rödlistade arter observerades, men däremot en handfull signalarter för skyddsvärd skog.

Trafikverket beskriver sin planerade verksamhet i sin anmälan om vattenverksamhet enligt nedan:

Tillfällig förbifart

Innan broreparationen och ny bäckfåra utförs måste vattendraget torrläggas. Broläget vallas in och pumpas fritt från vatten medan arbetet pågår.

Reparation

Röret repareras med en betonggjutning och en ny rörhalva, en så kallad halvsulning. I den torrlagda delen av röret kommer befintligt grus och sten att spolats bort. I det befintliga röret fästs därefter fästelement där den nya rörhalvan kommer att fästas. Den nya rörhalvan dras in i den befintliga röret och kopplas ihop med fästelement varvid utrymmet mellan befintligt rör och ny rörhalva fylls med betong. Betongen tillåts härda innan vattenet därefter släpps på varsamt. Innan vattnet släpps på fylls halvsulningens botten med ett lager av naturgrus på ca 10 cm för att återskapa en naturlig bäckfåra. På den övre delen av röret genomförs en betongsprutning.

Modifiering av åfåra

Det befintliga vattendraget kommer att modifieras för att uppnå en ny åfåra. Under byggskedet leds vattnet förbi åfåran. Ny bäckfåra byggs upp av krossmaterial med fraktion ca 0-90mm. Översta 200 mm täcks av naturgrus med fraktion ca 0-100 mm. Stenblock med diameter ca 200-600 mm placeras ut i åfåran. Djupfåran ges en slingrande form så att längdslutningen blir 2 % för att ge goda förutsättningar för fiskvandring. Block kommer att grävas ned så att halva stenen visas. Anledningen till de föreslagna modifieringarna av vattendragen mellan kulverten under järnvägen och kulverten under den gamla landsvägen beror på att halvsulningen kommer att orsaka en höjning av rörbrons bottenivå, vilket leder till att den utan åtgärder nedströms kommer att utgöra ett vandringshinder för fisk. Den föreslagna lösningen på detta är att göra en mindre klack nedströms, som lyfter vattennivån något.

Enligt anmälan av vattenverksamhet så ska arbeten utföras i mitten av juni till och med september. Arbetstiden för reparaationsåtgärden uppskattas till några dagar medan arbetstiden för modifieringen av bäckfåran uppskattas till ett par veckor.

Enligt anmälan om vattenverksamhet så kommer arbetet kunna medföra följande miljökonsekvenser:

Åtgärden innebär i förstahand förbättrat vattenflöde vid lågflöden vilket medför positiva konsekvenser för hela bäcken. Beräkningar från en modell visar generellt högre vattennivåer efter reparationen och modifieringen av vattendraget än tidigare. Vattendjupet blir efter åtgärden något högre vid lågflöden. Vid medel- och högflöden blir det inte några större förändringar.

Vid lågflöde är det dämningen nedströms som påverkar mest. Vattennivåerna kommer efter åtgärden att bli något till några decimeter högre vid rörbrons uppströmsände. Åtgärden bedöms ha en lokal effekt i och med den topografiska profilen och inte fortplanta sig högre upp i systemet. Medelvattennivåerna utan åtgärd är idag uppströms rörbron 0,39 cm räknat från botten i röret till vattenytan. Efter halvsulningen kommer den beräknade vattennivån vara 0,24 cm.

Flödes hastigheterna genom rörbron och stenkulverten under järnvägen kommer att vara något högre efter åtgärden än i befintligt system. I området mellan de två stenkulvertarna kommer hastigheterna längsmed sträckan att variera mer i det framtida alternativet, med lägre hastigheter än idag i det dämpade uppströmsområdet och högre hastigheter i de nedre delarna av denna delsträcka.

Den planerade åtgärden bedöms av Trafikverket ge en positiv påverkan vid lågvattenflöden som förbättrar vattengången i Valån.

Tillfällig grumling

Vid anläggandet bedömer Trafikverket att det kommer ske en viss grumling i Valån men endast en liten och tillfällig påverkan nedströms passagerarna under tiden för anläggningsarbetet.

Angående påverkan på naturmiljö skriver Trafikverket följande:

För att komma fram med arbetsmaskiner behöver trädvegetationen tas bort inom området. Småträd tas bort men större träd sparas. Arbetsåtgärderna kommer att leda till körskador i

tärrängen. Enstaka större träd kan eventuellt komma att fällas. Några av dem kommer att få grus över rötterna vilket kan påverka deras överlevnadsförmåga. Den nya bäckfåran kommer att påverka den befintliga och markvegetationen vid sidorna. Längs med det modifierade vattendraget där det växer lövskog kommer översvämningar ske i högre grad än idag, vilket kan påverka vegetationen på sikt.

Under arbetstiden är vandringsbarheten för fisk noll. Vattenorganismer kommer att störas men den nya fåran kommer att få samma kvaliteter som den befintliga eller rent av bättre i och med ett bättre flytande vattendrag.

Riksintressen

Området ingår i riksintresseområde för friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård. Trafikverket bedömer att åtgärderna endast kommer ge upphov till tillfälliga skador på riksintresse för friluftsliv och kulturmiljö och ingen påverkan för riksintresse för kulturmiljön.

Vid prövning av ansökan om dispens från strandskyddsbestämmelserna får endast de sex särskilda skäl som anges i 7 kap. 18 § i miljöbalken beaktas. I detta fall åberopar sökanden att den aktuella åtgärden behöver genomföras för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och där behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Bedömning

Miljöbalken (MB) 7 kap 15 § 4 p anger bland annat att inom ett strandskyddsområde får inte åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur eller växtliv.

Enligt MB 7 kap 18 b § anges att kommunen i det enskilda fallet får ge dispens från förbuden i 15 §, om det finns särskilda skäl och dispensen avser något annat än det som anges i 18 a § 1 och 2 Lag (2009:532).

Enligt MB 7 kap 18 c § 3 p får man som särskilt skäl vid prövningen av en fråga om upphävande av eller dispens från strandskyddet beakta om det område som upphävandet eller dispensen avser behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området.

Den ansökta åtgärden bedöms inte strida mot riksintresset för naturvård eller friluftsliv.

Valån är ett mycket känsligt vattendrag med höga naturvärden bland annat finns flodpärlmussla, flodkräftor, ål och vandrande öring i vattendraget. Uppströms den planerade åtgärden har en ny fiskväg byggts för att skapa fria vandringsvägar för fisk. I Alingsås kommun är Valån ett av de vattendrag som har allra största naturvärde.

Enligt MB 2 kap 3 ska alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Med anledning av vattendragets höga naturvärden och den påverkan som arbetet riskerar ge denna så bedömer samhällsbyggnadskontoret att strandskyddsdispensen ska förses med villkor som reglerar arbetet i ån och minimerar risken för skada på naturvärdena.

Förslag till beslut

Samhällsbyggnadsnämnden beviljar ansökan om strandskyddsdispens för markåtgärder i samband med renovering av rörbro på fastigheterna Östad 17:1 m.fl., samt modifiering av vattendrag nedströms bron med följande villkor:

- Med hänsyn till öringens föryngringsperiod får särskilt grumlande arbeten genomröras endast under tidsperioden 1 juli till 15 september.
- Samtliga arbeten ska bedrivas så att grumling nedströms arbetsområdet minimeras.
- Arbetsfordon ska framföras med försiktighet och eventuella skador som uppstår i strandzonen ska återställas.
- Åtgärder ska vidtas för att minimera risken för spill av olja och andra föroreningar till mark och vatten. Beredskap ska finnas för att omedelbart ta hand om eventuellt spill.
- Betongavfall eller annat avfall får inte falla ned i vattendraget.
- Vatten från arbetet ska filtreras före utsläpp till vattendraget.
- Alla maskiner och redskap ska desinficeras innan användning för arbeten i vatten.
- Alla maskiner ska desinficeras efter arbetets slut.
- Äldre träd utmed bäckfåran bör bevaras, måste träd tas ner ska de ersättas med nyplantering.
- Träd som fälls ska lämnas på platsen som fauna depåer.
- Inget dagvatten från arbetsområdet får ledas till vattendraget utan föregående rening.

Åtgärden innebär inte att någon hemfridszon påverkas eller nyskapas.

Upplysningar

Beslut om strandskyddsdispens upphör att gälla om åtgärden inte har påbörjats inom två år och avslutats inom fem år från den dag då beslutet vann laga kraft.

Länsstyrelsen kan komma att överpröva beslutet om strandskyddsdispens inom tre veckor från delgivning.

Beslutet ska skickas till

Sökande, Länsstyrelsen-natur Mkv, Akten.

Handlingar som tillhör beslutet:

Ansökan om strandskyddsdispens	2017-01-18
Naturvärdesinventering, Landmiljöer Valån, Anten	2017-01-18
Situationsplan	2017-02-06
Anmälan om vattenverksamhet	2107-08-16

Samhällsbyggnadskontoret

Aila Hirvonen Bremefors

Mattias Calling

Martin Frank Cederbom